

Wet op de lijkbezorging

Voorstellen voor aanvullingen en verbeteringen

Branchevereniging Gecertificeerde Nederlandse Uitvaartondernemingen (BGNU)
november 2018

De Wet op de lijkbezorging bevat bepalingen over begraven, begraafplaatsen, cremeren, crematoria, de asbestemming en aanverwante onderwerpen als lijkschouwing, ontleding en balseming. De wet is de grondslag voor het Besluit op de lijkbezorging, die nadere regels over enkele van deze onderwerpen en over het vervoer van lijken naar en uit Nederland stelt. De wet, die op 1 juli 1991 in werking trad, was een complete herziening van de 'Begrafeniswet' van 10 april 1869, die door de jaren heen onder invloed van maatschappelijke ontwikkelingen al diverse wijzigingen had ondergaan. Bij een daarvan, waar o.m. crematie werd toegevoegd, is de naam 'Wet op de lijkbezorging' ontstaan, omdat de wet toen niet meer uitsluitend over begraving ging. Sinds 1991 is de wet diverse malen gewijzigd. In 2017 is een nieuw conceptwetsvoorstel opgesteld. BGNU grijpt de aanstaande wijziging aan om haar zienswijze over de wet te delen en enkele aanvullingen en verbeteringen voor te stellen

Naamgeving

De term 'lijkbezorging' wordt in de samenleving nauwelijks gebruikt, hooguit in een juridische context. Binnen onze branche, en belangrijker nog, in de samenleving, spreken we van uitvaart. De benaming **Wet op de uitvaart**, kortweg **Uitvaartwet**, sluit dan ook veel beter aan bij de actualiteit.

Punten van aandacht

BGNU ziet in de geactualiseerde Wet op de lijkbezorging (**Uitvaartwet**) graag een aantal zaken opgenomen en verbeterd. Het gaat daarbij om de volgende punten:

1. Continueren van het hoge kwaliteitsniveau van de uitvaartzorg door bescherming van het beroep van uitvaartverzorgers
2. Stellen en bewaken van kwaliteitseisen aan andere cruciale beroepen in de branche.
3. Toestaan van nieuwe vormen van lijkbezorging.
4. De spanning tussen de bescherming van werknemers en nabestaanden en het medisch beroepsgeheim.
5. Overige voorstellen.

Ad 1.

Bescherming van en kwaliteitsborging binnen het vak

BGNU initieerde het Keurmerk Uitvaartzorg en een beroepsregister, beide ondergebracht bij de Stichting Keurmerk Uitvaartzorg. **BGNU acht het noodzakelijk dat de overheid het Keurmerk en het beroepsregister officieel erkent als kwaliteitsonderscheiding.**

Bescherming van de consument

Burgers die een dierbare hebben verloren zijn kwetsbaar. Zij zijn in rouw en soms zelfs in shock. Familieverhoudingen zijn daarbij niet altijd eenvoudig of goed onderhouden. Toch moet men vaak op korte termijn een uitvaart regelen en veel beslissingen nemen met aanzienlijke gevolgen, financieel, ethisch en sociaal. BGNU vindt dat nabestaanden in deze kwetsbare positie een professional verdienen die volgens binnen de uitvaartbranche breed gedragen normen het beroep uitoefent. Nabestaanden moeten beschermd worden tegen ondernemers die zich 'uitvaartverzorger' mogen noemen, maar niet altijd voldoende opgewassen of uitgerust zijn voor deze complexe en verantwoordelijke taak en daarop niet of nauwelijks getoetst of gecontroleerd worden.

Keurmerk Uitvaartzorg

Uitvaartondernemers met het Keurmerk Uitvaartzorg werken volgens objectieve hoge normen. De naleving van de normen en afspraken wordt elke anderhalf jaar in een externe audit beoordeeld. Het Keurmerk garandeert heldere afspraken over de uitvoering van de uitvaart, een transparante kostenbegroting, een goede organisatie van de uitvaart, bekwaam personeel, een doelmatige klachtenafhandeling met een onafhankelijke ombudsman en een jaarlijks klanttevredenheidsonderzoek. Het Keurmerk Uitvaartzorg wordt momenteel uitgebreid voor uitvaartverzorgers die tevens een mortuarium beheren.

Nationaal Vakexamen Uitvaartzorg (NaVU)

De branche heeft het Nationaal Vakexamen Uitvaartzorg (NaVU) ontwikkeld. Gediplomeerden laten zien dat zij voldoen aan tenminste de voor de correcte uitoefening van hun vak benodigde kennis en vaardigheidsnormen. Via het PE (Permanente Educatie) systeem bewaakt de branche de voortdurende ontwikkeling van deze professionals.

Beroepsregister

Alleen uitvaartverzorgers die het Nationaal Vakexamen Uitvaartzorg hebben afgelegd en bij een gecertificeerd bedrijf werken kunnen zich inschrijven in het beroepsregister en zich aansluiten bij BGNU.

BGNU pleit voor een wettelijke erkenning van het Keurmerk Uitvaartzorg, het beroepsregister en het Nationaal Vakexamen Uitvaartzorg met het PE-puntensysteem.

Ad 2.

Kwaliteitseisen voor en toetsing van andere cruciale beroepsuitoefenaars

BGNU vindt dat de overheid ook voor de uitoefening van het beroep van thanatopracteur* minimumnormen en standaarden moet eisen. BGNU roept de beroepsgroep van thanatopracteurs op dergelijke standaarden te ontwikkelen, inclusief een nationaal vakexamen en PE-puntensysteem.

Voor de organisatie en uitvoering hiervan is het NaVU het meest aangewezen. De consument kan daarmee bouwen op het oordeel van één branche-erkende instantie die hoogwaardige uitvaartzorg garandeert met optimaal gekwalificeerde professionals in de dienstverlening.

* Thanatopracteurs werken met gevaarlijke balsemvloeistoffen en bij de behandeling spelen ethische kwesties, zoals hoe om te gaan met de verwijderde lichaamsvloeistoffen. Het werken met conserverende stoffen moet zeer zorgvuldig en in een professionele omgeving gebeuren. Er dienen niet alleen richtlijnen te zijn voor de aard van de stoffen, maar ook voor het vervoer, het bewaren en het verwerken ervan. Dit ter bescherming van allen die er wellicht mee in aanraking komen.

Ad 3.

Ruimte voor nieuwe vormen van lijkbezorging

In de huidige wet is alleen begraven en cremëren toegestaan, andere vormen van lijkbezorging zijn verboden. Wij constateren een brede en duidelijke behoefte aan innovatie op dit gebied. Vanwege nieuwe technische mogelijkheden komen er ook steeds meer vragen op over de toelaatbaarheid van alternatieve vormen van lijkbezorging.

BGNU is het volledig eens met het uitgangspunt van het beoordelingskader voor nieuwe vormen van lijkbezorging: vrijheid van ondernemen, tenzij anderen daar last van hebben.

De overheid heeft een moreel toetsingskader laten ontwikkelen voor nieuwe lijkbezorgingstechnieken. Dit model, ontworpen door TU Delft, gaat ervan uit dat een nieuwe techniek wordt toegestaan, tenzij daar ethisch, volkshygiënisch of vanuit duurzaamheidsperspectief gegronde bezwaren tegen zijn. Het toetsingskader geeft op hoofdlijnen aan wanneer een techniek schadelijk is of aanstootgevend. Dit zal voor een brede toepassing nog nader verfijnd moeten worden. Ondernemerschap, creativiteit en innovatie krijgen in dit morele kader de ook door BGNU gewenste ruimte. De ontworpen beslisbomen om te toetsen of een alternatieve vorm van lijkbezorging toegestaan kan worden, voldoen naar de mening van BGNU. Positief vindt BGNU ook dat er in de laatste stap van het besluitvormingsproces concrete suggesties worden geformuleerd waarmee een innovatievoorstel verbeterd kan worden.

Ad 4.

Risico's voor uitvaartprofessionals en nabestaanden vs medisch beroepsgeheim

BGNU is van mening dat artsen en andere **zorgprofessionals medische risico's na overlijden moeten melden ter bescherming van de gezondheid** van nabestaanden en verzorgers. Dit betekent dat het medisch beroepsgeheim op dit punt moet worden beperkt. Recente gevallen, zoals de sluiting van een crematorium nadat er een overledene gecremeerd was die onder behandeling was met radioactief Jodium-125, tonen aan dat de veiligheid van de samenleving en die van uitvaartprofessionals op dit moment niet voldoende gewaarborgd is. BGNU wil dat medische risico's na overlijden, zoals bij ernstige besmettelijke ziekten (als Ebola), en bij radiotherapieën (stralingsgevaar) verplicht gemeld worden aan uitvaartprofessionals. Een degelijk melding is ook van groot belang voor nabestaanden die hun naaste zelf willen verzorgen of van wie ze thuis of in een rouwcentrum afscheid willen nemen.

Privacywetgeving geldt niet voor overledenen. Behandelende zorgprofessionals dienen nabestaanden en uitvaartprofessionals te informeren welke risico's per overledene aanwezig zijn.

Ad 5.

Overige voorstellen

- BGNU zou graag zien dat de wet ook gaat gelden voor alle overleden foetussen jonger dan 24 weken, zodat de ouders de mogelijkheid krijgen tot begraven of cremëren en het inrichten van een gedenkplek.
- BGNU wil graag af van de bewaarplicht voor crematoria, zodat de familie zelf kan bepalen wanneer een asbus wordt opgehaald.